

Előfizetési díj

időkre postán vagy helyben hazhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra helyben	1 „

vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KIJELENT.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott gármond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó hivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyitási cikke

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 második félévi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után szteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

A görögkeleti érsekségről.

Kolozsvár, 1873 aug. 4.

Valamennyi hazai lap belföldi rovatában tért foglalt el jelenben a nagyszebeni görög keleti érseki székhelyéről. És méltán, mert egy ilyen roppant — egyházi — mint politikai — fontossággal bíró állás, úgy a kormány mint a nép összes figyelmét s a kombinációk legnagyobb megfontolását igényli.

Ha itt is, mint például egy protestans superintendensnél csak az egyháziak s a szellemi fennköltetés volna a főkérdés, akkor azt mondhatnánk; hagyja a kormány reá a választókra, ne elegendjék bele sem előlegesen sem utólagosan, hanem erősítse meg azt, a kit a többség bizalma kíván az érseki székhelybe helyezni.

A gör. keleti vallású románoknál azonban, a vallási szempont nem az egyedüli. Mert

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Két erkély-szobácska.

Regény, két kötetben.

Írta: Flygaré-Carlén Emilia.

Első kötet.

VI.

(Folytatás.)

Tán igen is egyszerű és igénytelen dolognak is tetszik ez nektek, hogy oly nagyszemélyű bevezetés után jutottam ide? De ha a szenvedés rohamai eltűntek, könnyű beszélni. Míg emlékemben van, miként vegyülének Pellander könyvei a folyamattal össze, mely szobák padlatán rohant végig; és illatát s tán még őt magát is kéjjel szíva bé, így panaszkodva: Oh, oh, ezimbor! Hogy volt szíved előttem ily kinoszt elrejtteni? Ime következik az őz számításodnak, — ha nekem adtad volna gondjaim alá e palackot, legalább méltóbb véget ér vala. És, te oktondi! — ekkor felemelte hangját Pellander s ökle Károly orrát érinté: — te oktondi! ki csak itt állsz kezeid a tört darabokkal, reám bámulsz, most mind járt — oh ha én volnék gazdád!

Csak egy gyors odalugrással mentheti meg magát Károly. De a mi bajunk és nyomorúságunk még öregedett, egy három napig tartó bójtöléssel, mi alatt nem volt más készletünk heringnél, zabkenyérnél és úszta viznél s ez tökéletesen kimeríté még azon kis erőt és bátorságot, mi még fennmaradt bennünk.

Végre felderült egy oly nap is, midőn az elemek dűhe, jónak látta egy kis szünetet tartani. Pellander csaknem vinnünk kelle a csónakba, oly hátrányosan hatott e hét folyama, anyagi

határozottan kimerjük mondani, hogy ezen érseki székhely sokkal inkább fontos az ország belpolitikájára tekintetéből, mint a vallásból.

A boldogult br. Siaguna András érseket az ország minden nemzetiségei ösmerték, de ösmerte őt, és legkiválóbban a kormány. Tudjuk, hogy ő képes volt állása által a neki megadott tekintélye, hazafias lelkilete, kitűnő szellemi előnyei és meggyőző modora által az erdélyi románság politikájában a vezérszerepet elnyerni. Tudjuk, hogy br. Siaguna volt az, ki a rajongó balázsfali hősök ultramontán és tulzó pártját, erőfeszítései által nem csak hogy paralyizálta, de sőt majd egészen tönkre is verte. Tudjuk, hogy ő volt az, a kinek köszönhető, hogy a románság tulnyomó többsége jelenben vissza van térve a rend és józan politika korlátai közé. S tudjuk azt az utolsó évek történetéből, hogyha br. Siagunát a hosszabb betegeskedés vissza nem tartotta volna, a Nagyszeben és Brassóban az ő közreműködése folytán oly szépen megindult testvériesülés, s a békés kiegyenlítés teljes megoldása ezóta már keresztül lenne vite.

Midőn tehát egy ily egyén utódjáról, egy ily fontos állás betöltéséről van szó, ujjal ismétljük, hogy a kormány összes figyelme s minden befolyására van szükség, nehogy a még be nem végzett mű összedőljön.

A románság s különösen az ultrák már nagyban működnek. Azon párt, a mely a „Gazetá”-ban Siagunára életében annyi piszkot és rosszat fogott, felemelte fejét s érezvén, hogy most egy oly alkalma nyílt, a milyen egyhamar nem lesz, mindent elkövet, hogy az érseki állást megszerezze valamely főnökének. És ezen párt, habár nem annyira, mint régen még most is bir annyi erővel, hogy ha a kormány figyelmét az agitátorokra nem fordítja, főleg a világi választók által bajt szerez a békés rend pártjának.

Vallási és personalis érdek itt nem fog befolyani. Nem, mert a gör. keleti egyház ügyei a Siaguna tappintatos és kitartó munkássága által annyira rendezve vannak, mint hazánkban egy vallási sem. A személyes érdekek pedig a terjedt autonómiával bíró kerületekben annyira meg vannak oszva, hogy az a legkevésbé bajt vonná maga után.

Itt tehát csak politikai érdekről van szó. És először merjük állítani, hogy a választ-

erejére. Hanem mikor kiléptünk a partra szent fogadást tett, hogy a kárt mentől előbb jóváteszi, mely fogadást ő, mint a következő nap alkalmam volt tapasztalni, hűségesen meg is tartott; mert egész megbékülve találtam őt a sorssal s köszönetét fejezte ki a maga módja szerint, Williamsson, cimborának, a jó társaságer.

Ezzel be van fejezve „a vázlat” Pellander bátyáról és az utolsó palackokról.

Uraságok alkalmasint egészen más valamire hegyezék füleiket, mint p. o. városi életem, advarlásim, és jó sikereimről stb. kívántak volna hallani, de mindenki eléggé ismeri az ily nemű vázlatokat, t. i., hogy miként megy a dolog, ha egy kis városban, valamely világlátott fiatal ember meglepedik; nem akarom épen azt mondani, mint mikor az ölv galambok közé kerül, mert e hasonlat egy oldalról mindenesetre sántít, a mennyiben én mindig igen bátorlalan valék arra, hogy az ölv játszhassék, hanem a mi a galambokat illeti, azokhoz itt a legnagyobb mértékben hasonlítanak sokan, tudniillik a szelidekhez. Egyetlen vadgalambbal találkoztam itt, a mely szabadon és büszkén emelkedik a többiek fölébe.

De annyira hagytam a galamb-képletet, ez egytelent illetőleg s bemutatam őt nektek barátim, mint szomszédnőmet az áttelni erkélyszobácskában, mely épen szemben van az enyimmal — mert tudják meg uraim, hogy alólt is egy épen olyanban lakik.

Nem akarom a szép Mária Lujzát lefesteni előttem, mert a „szépségről” mindenemű leírás oly elkoptatottá vált már, hogy az egészet abban is kellene hagyni örökre.

Elég a bozzá, hogy oly lény ő, kinek látása mind az ablakon át, mind közelről, kifejezhetlen érzéseket kelt fel.

Sikerült nekem bejuthatni a házhoz. Hozzá fogott egy tértképen dolgozni, — ő szegény és én

tásnál is nem az lesz a jelölre vonatkozó főkérdés, hogy a klerus által szeretett-e vagy sem, hanem az hogy hű-e az ultranacionális pártnak, vagy pedig a Siaguna köréhez tartozó volt.

Mert, hogy a Babesiuk stb. előtt az a ki Siaguna belső köréhez tartozott, s iparkodott néki az által megkezdett munkában segédkezni, nem fog pártfogásra találni, az bizonyos.

Siaguna szigorú figyelmet tartott az egyházban, a papságot rendbeszédte, a politikai agytrémekeket alsóbb cleruma fejből kiverte, a hány igyekvő és szorgalmas fiatal embert talált, azt maga köré vonta, taníttatta s felhasználta, hogy a népet oktassa, művelje. És ezért megnyerte egy clerusa, mint a hívek feltétlen bizalmát. Ha tehát azok, a kik Siaguna emlékéért tisztelni akarják, azt tettel is meg kívánják mutatni, nem szabad, hogy eltántorodjanak, hanem a hálát le kell rónniuk úgy, hogy oly egyént ültetnek helyébe, a ki az előd által megkezdett művet nem lerombol, hanem tovább folytatni akarja.

Ezt kívántam egyelőre e kérdésben előre bocsátani, a tk. szerkesztő ur engedelmével azonban bátor leszek később e tárgyhoz még hozzászólni.”)

Marosmenti.

— A pénzügyminiszterium működéséről a „Reform”-ban közelebbről megjelent s utána általunk is közölt híreket a „P. N.” alaptalanoknak mondja. Szerinte készen vannak a katasztrófai törvényjavaslatok, s készülnek azokhoz szükséges részletes utasítások; — készen van a Madarassy államtitkár ur által még miniszteri tanácsos korában megkezdett munkát a jövedéki kihágásokról; egészen vannak ezenkívül az indirect adókra vonatkozó törvényjavaslatok, melyek a vám- és kereskedelmi szerződés értelmében az osztrák pénzügyminiszterrel egyetértőleg készitettek. A többi terv és javaslat azonban még a pénzügyminiszter földlívizgálását várja. Így a mint tudja épen most tárgyalják az egyenes adókra vonatkozó javaslatokat, melyeket a pénzügyminiszter személyes vezetése mellett és útmutatása szerint Docner Rudolf készített. A javaslatok alapgondolata meg van Kerkapoly pénzügyminiszternek részint

*) Kérjük is. Szerk.

szerencsés halandó, engedélyt nyertem, őt taníthatni, vele beszélhetni, mellette ülhetni.

Hanem a mint láthatjátok, még nem vagyok belé szerelmes, mert különben nem említém nektek. Csak jól esik róla elmondhatni, hogy ő angyal, a mennyire t. i. egy földi lény az lehet. Szeretetre méltó, jó, munkás, de még sem azok közé a mesebeli csüngőfejű százegy lilomszál közé tartozik, melyeknek minölg támasz kellett; mert biztosíthatlak, hogy ez képes mindig önmagát támogatni.

Épen most simul szép karja a függöny mellett az ablak párkányára, melynek láttára fejem, szívem annyira felhevül, hogy képtelen vagyok már sokat írni.

E kart láttam én már közelről is, és mondhatom, párja nem akad!

És most már mindent tudtok, mit óhajtottatok. Ügyeim elég jól folynak, ámbár néha itt-ott hegyelek is egy kicsit, de majd megjavítom magamat! Karácsony után hosszabbak lesznek a napok s akkor a munka is jobban megy.

Isten veletek, kedves barátim, isten veletek, amott az otthonban, házi tűzhelyetek mellett — s kedves jó anyám — most nem mosolyra vonulnak ajkaid, ha naplótát olvassák előttem!

Hanem barátaim s rokonaim tudni akartak rólam s isten áldja meg őket ezért!

Szívem oly nyílt, hogy érzem, az egész világot bele tudnám foglalni. Vilmosotok.

— Ej, ej, minö alvilági hang ez, mely künn Károlylyal veszekszik. — „Bizonyos, hogy Williamsson mérnök itthon van, te gazember, hisz láttam az ablakban át!” — Egek — ez Pellander! Tehát mindig, mint valami rossz szellem jelenik meg s hogy épen most kelle ide jönie!

Kellemes szomszédnőim és egy ily cimbor! — Ime itt is van! s épen most vonul félre a függöny — szeretném — bár az ördög elvinné ezt az embert! Minö szerencsétlen végzet hozá őt ép e városba?

1868. évi bizottsági jelentéseiben, részint pedig későbbi beszédeiben.

— A folyó év második negyedében előfordult állami bevételek és kiadások második rovatát a kormány kiadta. A bevételek összehasonlítva a f. évi első negyediekkel tetemes javulást mutatnak, a mennyiben 4.750,343 frttal nagyobbak a jan.—márc. hóbeliekénél; valamint t. i. 994,909 frttal kedvezőbbek a múlt év megfelelő negyedének bevételeinél is, de sokkal elmaradtak az 1873. évi előirányzat egy negyed részén alul. Az előirányzat egy negyed része tesz ugyanis 37.011,047 frtot, az ápril—júniusi összes bevétel pedig 28.112.854 frtra megy s így a tényleges eredmény 8.888,192 frttal kedvezőtlenebb az évi előirányzat negyed részénél.

Sajnos, hogy e hiány legnagyobb tétele az egyes adóknál: 4.843,158 frttal mutatkozik. Kétséget nem szenved, hogy a következő két negyed az elmúltaknál sokkal kedvezőbb lesz, sőt nagyobb fokú javulás várható, mint volt az első negyedről a másodikra; bár nem nyomhatjuk el aggodalmunkat, hogy a nagyon is középszerű termés, a járvány által megrikított munkaerő mellett, igen érezhető lesz az állami pénztáraknál.

A kiadások 11.295,912 frttal nagyobbak, mint az első évnegyediek és kedvezőtlenebbek 15.505,475 frttal, mint a tavalyi második évnegyedében; az előirányzat egy negyed részével összemérve pedig, a mely 49.398,960 forint, szintén kedvezőtlenebb az 50.529,284 frtnyi eredmény, még pedig 1.130,323 frttal. A kiadásoknál a legnagyobb túllépést a földterementesítés mutatja föl 2.196,135 frttal, a mi egyébiránt a következő negyedekben megtalálja kiegyenlítését; továbbá több adatott ki az előirányzati negyednél a vasuti, a 30 és 54 millió kölcsön kamatai s törlesztése czimén, még pedig 1.181,834 frttal több, a mi ugyan tulajdonképpen meg az első negyedet terheli, de az intézkedés által beadott számadások alapján csak a második negyedben volt kimutatható.

Nagyobb továbbá a „Horvát-Szlavonországnak beligazgatási szükséglete”-nek cziménél a kiadás 621,343 frttal. A czim úgy látszik helytelen, mert Horvát-Szlavonországnak beligazgatására, a melyre a törvény 2.200,000 átalányt szab meg, nem adható ki a második évnegyedben 1.741,343 frt, a mint azt a kimutatás felhozza) miután az első negyedben már 950,462 frt kifizetett. Aligha nem ezen czim alá értendő a határörvidéki kiadás is, a mely, hogy

VII.

— Szolgája, Williamsson pajtás — köszönet, ezer köszönet, utóbbi és oly vig együttlétünkért a nádas-szigeten.

E szavakkal foglalt helyet, minden kínálás nélkül Pellander ügyvéd, ki most is, mint rendesen, nagy börtáskáját nyakába akasztva mellén hordozá.

Vilmos kissé könnyebültnek érzé magát, látva, hogy történetesen egy, az ablaktól legtávolabb álló széken foglalt helyet.

Pellander arczán ma jobban, mint valaha mutatkoznak a rombolásnak nyomai, mit csak a szőlőnedv képes eszközölni.

Oly ember módjára nézett ki, a ki képes volna mellényt, kabátot, a szenvedély mindenhatóságának áldozatul dobni.

Pellander szenvedélyei pedig örökké mindenhatóknak valának.

— Minek köszönheti városunk egy ily érdekes vendéglátogatását? Kérdé a mérnök.

— Valami kis ügylet, Williamsson cimbor, felelé az ügyvéd, miközben szemével csipetett, jó hasznú igéző munka, egy hatalmas védenemz ügyében, ki vel nem rég kéték ismerettségét. Csak képzelje, valami bolond itt ebben a fészekben, törvény elé idézte a hatalmas potentatort vagy is a possessort — a mi egyre megy ki — nagyságos Malcolmási Malcolm N. urat, hogy igazolja magát, valami családi ügyben, melyet vásár közben követett volna el. Nevezett magas uraság is, vádló állítása szerint, egy pár rossz lovat, mint egészen hibátlanokat bocsátott áruba és már most ezek oly tele vannak.

— Oh értem, értem a dolog nagyon bonyolult! Hanem a nagy ember oly helyettest választott magának, kiért őt az egész világ irigyeini fogja, egy oly jogtudost ügyei intézése végett, ki riktítja pártját; röviden, a hatalmas nagy urnak potentator és possessornak, még szerencsét sem kell kívánnom az ügy jó kimeneteléhez, — el van az előre is döntve, miután Pellander bácsi válalta magára vezetését.

(Folyt. köv.)

mindegyre növekszik a polgárosítás keresztfülvitelé-
kor, könnyen érthető.

Megtakarítás történt ellenben a kiadások kö-
rül az államadóssági járuléknál 1.356,317 és a kö-
zösgyi költségeknél 544.645 forinttal, a mennyiben a
vámbevételéből, melyek a kiadásokra fordítottak,
több folyt be az előirányzatnál.

A 28.122,854 frt bevétel és az 50.529,284
frtnyi kiadás közti különbözet a 30 és az 54 mil-
liós költsön pénzéből és lombardüzletekből eredt
bevételéből találta fedezetét.

Külön tanácskozmány a gabona-rozsda ügyében.

— Augustus 1. —

A befejezett enqueteének azon tagjai, kik a tu-
dományos szakfőnöki osztályát képviselték az enque-
tében, aug. 1-én, a közönség előtt tanácskozmányt
tartottak ugyanezen ügyben. Ez határozat alapján
történt, melyet az enquete zárulása után Máday Izid-
or minisiteri titkár indítványára elfogadott és mely
így hangzik:

„A rozsda betegség lényege iránt a vélemények
a tudományos szakfőnöki osztályánál is eltérők s miután e
tekintetben tisztába jönnünk nekünk, mint a rozsda
által nagy mértékben sújtott ország lakóinak kiváló
érdekeinkben áll: az értekezlet által felhívandónak
tartom a tudomány jelenlévő képviselőit, hogy még
ezen értekezlet tartama alatt együtt értekezzen, meg-
állapítsanak azon irányt, melyben a bizottsági viz-
sgálatok folytatandók lennének és ezen megállapodá-
sukat a kormányval közöljék, ez felkéretnek, hogy
a vizsgálatokat az ajánlott módon folytattassa és
az eredményt annak idején közzé tegye.“

E szűkebb tanácskozmányban részt vettek: Ju-
rányi Lajos, pesti egyetemi tanár, dr. Kánitz Ágost
kolozsvári egyetemi, Balázs Árpád keszléhi, De-
nninger Imre gebreczeni, dr. Rodiczky Jenő és Sis-
söcs Károly magyaróvári gazdasági tanácsosok és Lin-
hardt György gazdasági tanácsos, Elnökül dr. Ju-
rányi Lajos, jegyzőül dr. Rodiczky Jenő választat-
ott meg.

Mindenekelőtt a határozat hozatott, melyben
az enquete gyűlés egyik enuntiójának egyenes nega-
tíója rejlik, t. i. az enquete azon nyilvánításának,
hogy a „rozsda betegségek lényege iránt a vélemé-
nyek a tudományos szakfőnöki osztályánál is eltérők.“

A tanácskozmány hosszabb életünk vita után
egyhangúlag következő kijelentést vette föl jegyző-
könyvébe: A rozsda betegség okára nézve a tudomá-
nyos körökben eltérés nincsen.

Az értekezlet továbbá elhatározta, felkérni a
földművelési minisiteriumot, állítsa a központon
Budapestben mielőbb „növény életani állomást“, mely-
nek főadata lenne szorosabban a gazdasági növé-
nyekkel foglalkozni.

Ezen határozat azzal indokoltatott, hogy első
sorban oly földművelési államban, mint minő Ma-
gyarország, a növény kóroktól eredő veszélyektől
minduntalan tartani kell, és azok megelőzése vagy
megszüntetése is folytonos éber gondnak tárgyát kell,
hogy képezze.

Első sorban a tudományos buvárlatnak fölada-
ta és hivatása az ily növény-kórokat kellően feis-
merni, és e felismerés alapján a kóroknak megszü-
ntetésére vagy legalább kisebb mérvre való szorítá-
sára kihatni. Az elsőt gazdasági intézetekben mű-
ködő tanárok részint a jelen szervezetből folyó más-
nemű elfoglaltságuk, részint elégséges tudományos
szerek és segédesszók hiánya folytán nincsenek
azon helyzetben, hogy e téren a tudományos elmé-
letet rendszeresen és oly mérvben fejlesszék, mint
ez a jövőre nézve szükséges.

Ellenben hangsúlyozza a értekezlet, hogy igen-
is a gazdasági körökben léteznek számos eltérő
és általában téves nézetek a rozsda okaira nézve, és
a praxis embereihez a következő érthető figyelmeztet-
ést intézi: „Az értekezlet ennek okait főleg ab-
ban véli fellelni, — hogy az újabbkori buvárlatok
nem szívrogtak ama körökbe, melyekre nézve a
felvilágosítás oly annyira égető kérdés.“ Ez praeg-
nans kifejezése azon nyilatkozatoknak, melyeket az
enqueteben részt vett tanárok körében az utóbbi na-
pokban általában a „praxis emberei“-re nézve lehe-
tett hallani.

A nagy közönség téves nézetei és előítéletei si-
kores megszüntetésének egyik hathatós eszközeként
szükségesnek tartja a tanácskozmány értekezésnek
közbevetését, mely népszerű nyelven, de behatóság
fejtegeti a rozsda kérdését, és legott meg is állapo-
dott a tanácskozmány az értekezésnek iránya, ter-
jedelme és szerkesztésének módjai iránt. Ugyanis
az értekezés anyagának összeállításával Linhardt
György, annak népszerű szerkesztésével dr. Rodiczky
Jenő bízott meg, a többi tagok pedig a megbírá-
lásra és a netaláni kiegészítésekre és utmutatások
nyújtására ajánlottak.

Ezen egyhangú megállapodások az összes jelen-
lévők által aláírt jegyzőkönyvben a minisiterium elé
fognak terjesztetni.

Együttal felkértünk félreértések elkerülése
végett a tegnapi reggeli lapunkban hozott jelentésben
Máday Izidor nyilatkozatának a jegyzőkönyv tartal-
mához képest leendő kiigazítására, mely szerint fen-
vezett nem állította, hogy az ausztriai buza csak

nem országazerte rozsdamentes, hanem felhozván
azon körülményt, hogy ezen buzafajta a rozsda által
kevésbé szenvedett. Szólv ennek okát tulajdonította
részint a növény erőteljesebb voltának, miáltal a roz-
sda felvételére kevésbé volt fogékony, továbbá an-
nak, hogy hazai fajtáinktól különböző fejlődési kor-
szakkal bír, mely a rozsda fellépésekor a rozsda fel-
vételének kevésbé volt kedvező. Továbbá Thaly Zsig-
mond nyilatkozata következtetésképp igazítandó helyre:
A rozsda azért állott meg mintegy varázsütésre, mert
a tenyésztésre szükséges egyik legfőbb tényező a me-
leg idő beálltával, a meleg levele meg azon jótékony
hatást, hogy a megromlott buza nedvek is mégis
némi f. j. l. eszközlhettek a beteg növényben és ez
oka annak, hogy termésünk mégis középserűen jók
lehettek.

BELFÖLD.

Borszék, aug. 1. 1873.

Tisztelt szerkesztőség!

Nincs könnyebb a szónál — mondja a példabe-
széd, — s nincs gyakoribb mint a koholmányokból
élő lapoknál a lelkiismeretlen hír-faragás — mond-
juk mi. És ez még magában nem volna oly nagy
baj, de ha aztán őket komoly és tekintélyes lapok
is oly fontosoknak tartják, hogy csaknem absurdi-
tással határos koholmányaikat egymás után hiven
felvéve a közvélemény s saját tapasztalatokon ala-
pult meggyőződés méltó indignációját keltik fel:
kénytelen kellen is szükség, hogy szót emeljünk
ellenük.

A hazai lapok csak nem mindenikét — s a
többek közt a „M. P. ...“ is — bejárta nem egyszer
már — a „Sz. H.“ után — azon hír, hogy „az erdélyi
fürdők árai oly roppantul elütnek egymástól,“ mi-
szerint míg Borszékon csupán szobáért naponta egy
aranyat fizet a vendég: addig Előpatakon 30 frt al-
beéri egy egész hónapig.

Bejár több lapokat az a hír, hogy Borszékon
a csoma és cholera uralg — míg Előpatakon
így és így stb.

Bejárta a közönségnél az a hír, hogy itt Bor-
szék vidékén rabló-bandák garázdálkodnak s a Bor-
székbe utazók veszélynek vannak kitéve — nem úgy,
mint Előpatakon stb.

Sőt pár vendégtől hallánk Előpatakról hozott
oly nevéseges s úgy mindenki, mint maga a birho-
zó által is indignációval vett ámitgatásokat, mintha
Borszék vizei nem is természetiek vol-
nának sat. — nem úgy, mint Előpatakon stb. — te-
hát Előpatak itt! Előpatak ott! — mintha e hírek
csak is Előpatak érdekében költetnének.

Mindezek azonban annyira minden alap nélkü-
li rágalmak, hogy ha nem tudnók, nem látnók, hogy
annyi ezrek és ezrek elismerése hálája, meggyőző-
dése; annyi számos éveken át constátált ezer és ezer
tapasztalatok, s maga az elvitázhatlan való tény ez
erőltetett nevéseges koholmányokkal szemben ép az
ellenkezőt bizonyítják: valóban még indignációba is
jöhethetünk; de így úgy hisszük elég az ellenkezőre
mutatnunk, hogy azok felett tisztába jöhetünk.

Nincs ezekből egy szó sem igaz! — mi nem
őhajjuk tudni: mi árt szab magának Előpatak, de
azt ismétljük mi nálunk a való, hogy t. i. Borszé-
kon egész idény tartamára tehát nem na-
sem hő száma, hanem július 15-től szeptem-
ber 15-ig, s így 3 havi időn át tetszés szerint,
az I. II és III osztályba sorozott szállásoknál egy
szobát elegendő, sőt kényelmes butorattal 15 frtól
40 frt s ágyaneművel, sőt szolgálattal is ellátva
50 frtért mindenkor és bármely körülmények között
lehet kapni, ágyanemű dolgában pedig a fürdőbizoti-
mány raktára minden igényt kielégítő s legújabb
is tett szaporítás folytán bőséges készlettel bír. —
Vendéglőkben pedig napi számra számítva s kifüg-
gesztve mindenki által olvasható s igénybe vehető
ár s ba lály (Tariffa) szerint: egy szoba a szüksé-
ges butorattal 24 órára 1 forint 30 krajczára van
szabva.

Én magam is valék szerencsés előzetes felké-
rés folytán többpesti vendég számára szállást bérelni,
s hivatkozok G. A. kir. egyetemi tanár urra, kinek
I. oszt. 2 szobás szállást butorattal és ágyaneművel
60 frt, dr. Cs. K. és B. F. képviselő urakra, kik-
nek csinos I. oszt. két egyes szobát butor és ágy-
aneművel 35 frtért béreltem, tetszés szerint az idény
használatára, sőt hivatkozok F. A. né urhölgyre,
kinek az idény tartamára II. oszt. 2 szobás becsü-
letes szállást kellő butorattal 15 frtért béreltem. De
így van ez a többire nézve is, s bátran fel merem
hívni Borszék bármely vendégét, hogy bizonyítsa, ha
képes ezek ellenében a „Sz. H.“ állítását.

Mi a csoma és cholera hirt illi: az e rész-
ben már tett cáfólatához csak ezt adjuk: Borszék a
természettől épen az egyedül megáldott fürdőhely,
melyben bár mennyire dult vagy dult is a körötte
lévő vidéken az epidemia, de itt a fenyesek
nagyszerű birodalmában, épen az ily betegséget leg-
biztosabban messzező balzsamot lehelő egésséges
havas léghő és éghajlat alatt valamint eddigelő
soha ragadványos betegség nem pusztit-
tott: úgy jelenben bármennyű járvány, sőt szok-
ványos betegségek is még csak híre sincs.

E hír tehát úgy a naponkénti tapasztalatok,
mint a vendégek szaporodása által is nem csak

hogy minden legkisebb alapot nélkülöző rágalomnak
bizonyul, de mi ezennel emberbaráti kötelességet
hiszünk tenni, az által, ha a többek között az ily
ragadvány vagy járványbetegséggel látogatott vidé-
kek egyéneit Borszék fürdőre, mint minden beteg-
ség elől biztos menekvést adó helyre figyelmeztetjük.

A rablóbandák és kalandokkal való ijesztge-
tés — mint a legsikertelenebb kísérlet — magától
már rég összeomlott; hála istennek benne senki sem
hitt s hinni oka sem lehetett, mintán itt külön-
ben is a személy és vagyonbiztonság ellenőrzésére
minden irányban kellő figyelem és gond van for-
ditva.

De mit mondjunk azon minden gondolkodást
kizáró észnélküli ámitásra, miszerint „Borszék
vizei nem is természetiek?“ Azzal, ki
szemben a tudomány annyi tekintélyeinek százados
vizsgálatai s tanszerű megállapodásaival, a tapaszt-
alatok hosszú során át naponként látható bizony-
lataival, ilyeneket állít, még szóba sem érdemes ál-
lani.

Fürdők közlebbi körülményeiről legközelebb.
Addig is annyit, hogy fürdő vendégeink száma ed-
digelő — a most már naponkénti szaporodás foly-
tán — e jelen pillanatban 138 család, 315 személy-
lyel. Több lefoglalt szállások várják bérlőiket. Ma-
gyarság kevés, a százaság alig egy párral van kép-
velve, oláhság túlnyomó mérvben, de még sok van
hátra is. Az erdélyi mágns rendet a gr. Teleki,
br. Kemény és gr. Bethlen családok képviselik s
van egy magyarországi vendégünk is: báró Bors,
Biharmegyei, szeretetremlő, bájos és kedves mo-
dorú nőjével a gr. Lázár családból.

Maradván tisztelettel

Margitay,

fürdő-mérnök.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, aug. 4.

A spanyolországi viszonyokról kiemeljük
a következőket:

Don Carlos Turittoban, Elisando közelében van.
Itt bevárja Elie hadtestét, mely több ágyúval ren-
delkezik. Tejada tábornok ennél fogva elrendelte a
republikánus csapatok összpontosítását Elisandóban és
kétségbeesett harcra van kitéve. Legújabb carlista
tudósítások szerint karlistáknak Navarrában 10,000,
Biscayában 4000, Alanában 1000 s Guizpox Coaban
szintén 1000 főnyi hadsereggel bírnak. Tehát a leg-
veremesebb carlista jelentések szerint is Don Carlos
még csak 20,000 emberrel sem rendelkezik. Eguerilla
legio e szerint korántsem oly nagy, hogy a köztár-
sági csapatok, ha jól vezényeltetnek és helyre áll
tökéletesen a fegyelem, azokat ha nem is egy csa-
pásra, de lassanként meg ne semmisíthetnek.

Saballo átlépett Cardenor folyón és Lampe-
dusba érkezett. Tristany Suriában, a többi karlista
főnökök Salentben vannak.

Mint Madridból július 29-kén távirják, a car-
listák Marededénél (?) nagy vereséget szenvedtek;
700 republikánus katona kiszabadított a karlisták
kezei közül.

A cartagenai főkelők következőleg alakí-
tották meg a kormányt: Contreras elnök és tenger-
és hadügy, Roque Barcia külügy, Ferrer hadügy, Rome-
ro közmunka, Sauvalé pénzügy. Az insurgentsok hi-
vatalos lapja egy határozatot tesz közzé, mely direc-
torium felállítását rendeli el.

Mindamellett Cartagenából jövő levelek azt
tudatják, hogy a felkelők között napról-napra terjed
a lehangoltság. Cortreras tbköt argusz-szemekkel őrz-
zik a felkelők, mert attól tartanak, hogy a dolgok
roszra fordultával megszökik. Katonái és tengerészei
egymásra hagyják el zászlóikat.

A granadai főkelők szabad lábra helyezték
az ottani püspököt, kit eddig fogva tartottak. A ban-
kárók nagy része, miután tisztázták ügyeiket kül-
földre menekültek. Az insurgentsok különböző címek
alatt adókat vetnek ki a gazdagokra.

Saragossában a közvélemény és a hangu-
lat a rend és a kormány részén áll.

Castellonba a republikánus csapatok el-
lenállás nélkül hatoltak be és feloszlatták a forra-
dalmi junát.

A barcelonai „Cronica“ következő hivata-
los kimutatását közli az uralmai veszteségeknél:

A republikánusok részéről: 61 halott,
melynek fele a katonákra, fele pedig a polgárookra
esik; 89 sebesült, ebből 10 a katonákra, a többi a
polgárookra esik.

A karlisták részéről 120 halott és 300
sebesült.

A tíz aldozata két gyár és 8 más magán ház
lett. — A városra 10,000 piasztornyai hadisarcz vet-
tetett ki; a karlisták 150 embert vittek el magokkal
foglyokul vagy kezesekül.

A spanyol tengerészeti minisiter: Jacobo
Obeyre következő jelentést terjesztett be közlebb a
cortesnek:

„Azon súlyos helyzet közepette, melybe az or-
szág a beharczók következtében már régen jutott,
egy új és szomorú bonyodalom kapott lábra, mely
annál jelentékenyebb, mivel külföldi surlódásokra is
vezethet.

Nebány tengeri hajónk, melyek a carthagenai
kikötőben állomásoztak, szövetkeztek a felkelőkkel;
a legénység fellázadt törvényes eljárásága ellen és
bűnös célzatainak elérésére a földközi tengerre
szálltak.

A spanyol kormány nem lehet bünrészes egy
ily eljárásnak, mely pártatlan a hadi tengerészet év-
könyveiben; a kormány nem engedheti meg, hogy a
hajók politikai ürügyek alatt kalóz-tetteket vigye-
nek végbe, melyek lealázzák Spanyolországot a töb-
bi nemzetek előtt. Mert a népjog szerint kalózhajó-
nak tekintendő mindazon vízi jármű, mely az illető
kormánytól nem bír szabályszerű megbízást, vagy
melynek nincs oly tisztje, ki a közbatalmat törvény-
szerűleg képviseli. Ezért van szerencsém a követke-
ző javaslatot előterjeszteni, mely hivatva van arra,
hogy a bajt gyökerében elfojtsa.

1. Az „Almanza“, „Viktoria“, „Mendez-Nu-
nez“ és „Fernando el Catholico“, valamint a fel-
kelők többi hajói kalóz-hajóknak tekintendők ide-
gen hatalmasság által, ha a spanyol vizeken vagy
azokon kívül találtnak.

2. A külhatalmak hajóinak kapitánya felhatal-
maztatnak, hogy nevezett hajókat elfogják, a spa-
nyol kormány pedig fentartja magának, hogy a dip-
lomatikusan uton azok tulajdonát követelhesse.

3. Hasonlóképp kalóz hajóknak jelentetnek ki
mindazok, melyek felkelői minőségben tengerre száll-
nak a felszíget valamely kikötőjéből.

Madrid, jul. 20. 1873.“

CHOLERA KOLOZSVÁRTT.

1) August. hó 3-áról hivatalos kimutatás szerint
átjött cholera-beteg 107; aug. 3-én éji 12 órá-
ig újabb betegségi eset fordult elő 27, összesen 147.

Ezekből meghalt a fenirt óráig 10, meggyó-
gyult —, gyógykezelés alatt maradt 137.

2) Felek község. augst. 3 ról átjött 6 aug.
4-én szaporodott — összesen 6.

Ezekből meggyógyult —, meghalt —, gyógyke-
elés alatt maradt 6.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, augusztus 4. 1873.

— Folyó hó 1-én esti 7 órakor ki-
rály ő felségénél a schönbrunni kastélyban disz-
ebéd volt. A katonai rendű urak diszegenruháb-
ban, a polgári rendű urak disz öltözetben jelentek
meg, a rendi nagykerecszek szalagjai nélkül. A disz-
ebédben részt vettek: A persa sah ő felsége kísé-
retével, Lajos Viktor, Lipót, Rainer főhg urak ő es-
k. fenségeik, Ferencz modenai, Arnulf bajor, Miksa
würtembergi, Sándor nemetalföldi hgek, a hannove-
rai kng, a braunschweigi hg, Wasa Gusztáv hg,
gr. Andrassy és b. Holzgethan közös minisiterak, b.
Lasser, dr. Banhaus, dr. Unger, Horst ezredes, b.
Wenckheim minisiterak, a helytartó b. Conrad, b.
Schwarz Senborn, a parancsnoklő tábornok, b. Ma-
roicsics tábornaggy, hg. Hohenlohe első főudvar-
mester, s a többi udvari főméltóságok, ő felsége fő-
és szárnyhadsegédei stb. Király ő felsége a tá-
bornaggyi egyenruhát viselő; a sah ő felsége egy
brillantokkal kirakott sötét kabátban jelent meg, fő-
vegén brilliánt forgóval. A harmadik feltalálás után
király ő felsége fölkelvén, a következő toasz-
tot mondott: „La sante de S. M. le sache.“ Az
emelvényen felállított zenekar erre a persa hymnust
kezdé játszani. Erre a sah ő felsége felállott s kö-
vetkező toasztot mondott: „A la sante de S. M.
l'empereur d'Autriche.“ A zenekar ezután az oszt-
rák néphymnust kezdé játszani. Az ebéd 8 óra után
végződött, mire egy rövid cerele után a sah ő fel-
sége vasuton Laxenburgba ment vissza. Az ebéd
alatt a 49. sz. b. Hess gyalogezred zenekara ját-
szott. A kastély kertjében a szökőkutak működésben
voltak.

— A lövöldének vasárnap történő megnyitá-
sára nagyban folynak az előkészületek. A rendező
bizottság dr. Haller Károly elnöke alatt már ki is
nevezetett. A közebédre, mely kedvező idő esetében
a szabadban, a fák árnyai alatt lesz, nemcsak férfiak
de nők is már többen irtak alá. Reméljük, ez egyi-
ke lesz városunk legkedélyesebb multságainak.

— Az erd. r. c. igazgató tanács felterjesztést
intézett a m. kir. minisiteriumhoz, hogy a fennállott
erd. kir. főkörmányszék levéltárában elhelyezett, a
a r. c. egyházi s iskolai ügyekre vonatkozó okmá-
nyokat s alapító leveleket, a kormányzéki levéltár-
nak Buda-Pestre leendő felszállítása előtt, a levél-
tári igazgató által adassa ki, s ez okmányok átvete-
lével egyuttal Züllich István és Gáll Lajos igazgató
tanácsosokat bízta meg.

— Haller Rezső ügyvédet a r. c. igazgató
tanács, jogtanácsosi állomásában továbbra is megerő-
sítette.

— „A Nagyságos Urak“ című 1 felv. vig-
játék beküldött szerkesztőségünkhez. Szerzője e vig-
játéknak Haray Victor. A mű tegnap került ki sajtó-
alól 390 példányban s még az nap már mind el-
kelt, a második kiadás példányai most izzadnak a
Gámán-féle nyomda sajtójában. Főszemélyek e darab-
ban: Botos Lajos, szürszabó Egerből. Botos Lajos,
az államorvostan tanára, Eulalia neje, Ferieke fia,

Róza unokahuga, Kannix Ábrám a növénytan tanára stb. E vigjáték gr. Teleki Sándornak van ajánlva s ára csak 40 kr.

— Szamosújvárt jelenleg egy lovarda társulat működik s — mint halljuk — nemsekára városunkat is meglátogatja.

— A városi rendőrség 1871 october 20-án 2418 sz. alatt a vendéglőkben és kocsmákban való zajos tivornyák megszüntetése, a lakosok nyugalma valamint a közcsend fenntartása érdekében rendőri zár-órát állított meg, egyszersmint tudtul adta, hogy az éjjeli csendzavarók, rögtöni befogatás után, a rendes uton véghezvitt tárgyalás nyomán, minőségéhez képest fognak fenytetni. E magában teljes intézkedés csak a papíron van megörökítve, mert annak folyamatba vételéről nem igen gondolkoznak, most különösen nem, mert mióta a cholera kiütött, minden egyéb háttérbe szorult. Van pedig itten az „örök világosság”-hoz címzett vendégeket azzal igyekeznek leláncolni, hogy egész éjken át énekelnek, még pedig oly hévvel és tüzzel, hogy az ott közel lakók e miatt az egész éjten álmatlanul kell hogy eltöltsék. Ajánljuk e tenorhangú énekest, hivatkozással az elől említett rendelethez, Császár Samu főkapitány ur figyelmébe.

— A városi rendőrség vasárnap egy három hónapos kis gyermeket talált kitéve a külközép utcái tizedben. A rendőrségnek, mint halljuk, sikerült a szivtelen anyát felfedezni. Ez eseményről bővebb részleteket is fogunk írni.

— Vajdahunyadról írják lapunknak, hogy a cholera ott is nagymértékben dühög, a rendőrség pedig nem gondoskodik eléggé a tisztaságról; a borbécek a piacon mérszólótnak és vérik szabadon bűszhődik. Értesítők a közelfekvő helységek román lakóságának borzasztó módon nyilatkozó babonájáról is tudósít, ráfogják ugyanis valamely régmeghalt egyénre, hogy Priklucis; kiássák sirjából, szívét kivesszik és testét szétdarabolják. Az illető lelkes és hatóság letérhetetlen séggyene, hogy korunkba ilyes valami megtörténhetik. Elvárjuk az illetőktől, hogy netalán czáfolatukat, vagy igazoltatásukat a nyilvánosság elé hozzák.

— Az összes ősi gyakorlatok és pedig a község hadseregét szintugy, mint a honvédségnél, a felségének f. 6. júl. 29-én kelt elhatározása folytán, az idén elmaradnak. Az erre vonatkozó legfelsőbb rendelet már megérkezett a honvédelmi minisztériumba.

— A német császárné részvét sárgónt intezett Schwarzenberg herceghez s ezenkívül egy virágkoszorút küldött a hercegnek koporsójára.

— A persa sahra vonatkozó azon tudósítás, miszerint nejeit Perziába visszaküldte volna, alaptalannak bizonyul be. Azon este ugyanis, midőn a sah Laxenburgba ért, egy második vonat is érkezett. Ez a szolgaszemélyzetet, a sah málháját és két értékes alakot szállított, egy fiatal csinos arcú perzsa és francia szobaleány képében. A csillagoltó sőtéttségben mindketten a kastélynak számukra kijelölt lakosztályaiba vonultak s koronkint a park egy részében voltak láthatók. De a fiatal perzsaól nem sokára perzanó lett, a nagy király kedvencnőinek egyike. Ez szemtanuk állítása szerint, alig 15 éves, vakító fehér színi és finom, gyöngéd alak. A francziánót Párisba toborzották a sah szolgálatára.

— Az egyiptológiai tanára Lipcsében dr. Ebers György, ki huzamos idő óta Egyiptomban tartozkodik, Theben akropolisának közelében egy öreg egyiptominak sirját földzte föl s azt egyszersmind föl is ásatta. E sirban nagyrészt földírást akadt, mely a meghaltak élete történetét adja elő. — Amenem-heb néven s Krisztus előtt a hetedik században élt. — III Tutmes Pharaó hadjárataiban vett részt. — Átlépte vele az Euhrat folyót s nagy kitüntésekben részesítették általa. Több nyugotászai város elosorolása által okmányul szolgál az ókori földrajz ismertetéséhez. Különösen becses e leírás azért, mert általa a nagy III. Tutmes királynak nemcsak kormányzási évei, de napjai is pontosan meghatározhatók. Tutmes halála után utóda II. Amenomibis uralkodása alatt is Amenem-heb megtartotta az egyiptomi udvarnál nagy befolyását.

— Az egyesült-Államokban elfogyasztott szénmennyiséget egy bányászati lap az 1872-ik évről 40.500,000 tonnára teszi. A fogyasztás 8 év alatt 86 százalékkal szaporodott.

— Székesfehérvár legutóbbi közgyűlésén 28 szóval 3 ellenében képviselőnek nyilváníttotta.

— A „Kath. Reform” megszűnt. A szerkesztő kijelenté, miként anyagi áldozatokkal — négyszáz előfizető mellett — s egyéb tanulmányai rovására a lapot tovább nem folytathatja s az előfizetőknek il. letményeit visszaküldi.

— Amerikai reclam. A nagy emberek utolsó szavai gyakran jellemzők. „Parókám” kiálta föl I. Napoleon, midőn szelleme elhagyta a földet. „Világosságok, több világosságot!” sohajtott Götthe. „Adjon csak Dayrolles urnak egy szék!” szóla Chesterfield és halál küzdelmében is udvariasnak mutatkozott. Kiváltképpen érdekes e tekintetben Bower Jacknak az izlés emberének, hattyudala. Ő utolsó óhajtása képpen így szólott. Temesetek engem azon kabátban el, melyet Wohl testvéremnél... utca 19. sz. csipőpáltattam, melyet halálomban is, mint életemben is viselni szerettem. — Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár

NewYork legjobb szabójától akarom ruháimat viselni.

— Malomnak elég a kút viz. Sarkadi Ferencz tiszaffüedi néptanító, ki a malomban őrlött buza ellenőrzésére is talált föl gépet, most azt találta föl, hogy lehet malmot állítani kútk mellett is. A kiket a dolog érdekel forduljanak hozzá Tisza-Füredre.

— Egy lovagias rendező. A bécsi közvilágítási vendégek egyikének, egy gyönyörű szép asszonynak kárt okozott az Európában tartott estély alkalmával egy ügyetlen pincér, mert leöntötte a nő szép kalapját. A jelenlevő rendezők azonnal bocsánatot kértek a nőtől, ki nevetve mondá, hogy nem tesz semmit, mert az éjjeli utra az ily kalap is jó lesz. De nem sokára az egyik rendező a leöntött kalappal eltűnt s néhány percz múlva egy gyönyörű női kalapot tett az ellopott helyére. Midőn az estélynek vége volt, a hölgy kereste leöntött kalapját, de azt nem találván, környezetének unszolására az ujat tette föl, s egyuttal ki is akarta fizetni az árát. Természetesen a rendezők nem akartak tudni a kalap áráról, s így a szép asszonynak mit volt mit tennie, mint megköszönni a „lovagiaságot.” Most csak az lesz érdekes, hogy az illető lovagias rendező be fogja-e nyújtani a városhoz a kalap számláját, hogy ezáltal a lovagias titulus a városra is essék, vagy pedig maga magának tartja meg e czimet.

— A lovak iga-vonó állatok számáról Európában. A „Rivista Militare” a következő adatokat közli: Oroszországban 18,000,000 ló van, ezekből 325,000 a hadseregnek szolgál. Németországban 2 m. 500,000 ló van, Ausztriában 3,000,000 Franciaországban 4,500,000; — Angliában 2,566,200. — Olaszországban 1,100,000 ebből 700,000 ló 400,000 öszvér, és számár; az utolsó német háborúban 290,000 ló vett részt; — Franciaországban háboru esetében 230,000 lóra volna szüksége; Franciaországban a katonai szolgálatra az öszvéreket alkalmazzák; Franciaországi tartományaiiban 500,000 számár van.

— Elfogatás. parancs a perzsa sah ellen. Ugyanaz napon, melyen a „királyok királya” Laxenburgban megszállt, Angliából azon hír terjedt el Bécsben, hogy Savalon Izsák nevű örmény az angol törvényszéknél elfogatási parancsot eszközölt ki a sah ellen, mit csak a királyi közbelépése tudott megakadályozni. A sah ugyanis 10 évre privilegiumot adott Savalannak, melyben biztosította őt, hogy ezen idő lefolyása alatt Perzsia minden oly vállalkozások keresztülvitelében, melyek külföldi tőkével lesznek eszközölendők, őt mellőzni nem fogja. A sah tudvalevőleg Reuter bárónak egy concessiót szolgáltatott ki, mely Salavan privilegiumának értékét meg lehetősé devalválja. Az egészről annyi igaz, hogy savalan Izsák megjelent a londoni törvényszék előtt s kérte ugyan a sah elfogatását család miatt, a törvényszék azonban természetesen nem teljesítette e kívánságát. Különben közbeszóla tárgya, hogy Reuter bárónak tudomása volt Savalon concessiójáról, s hogy Reuter bárónak tudomása volt Savalon concessiójáról s hogy Reuter ut s concessióját nagymérvű vesztegetések útján szerezte. Így a többek között a volt angol országi, most konstantinápolyi perzsa követ 20,000 font sterlinget tett zsebre.

— Hogy szabadult el Kolozsvárról a cholera? Algyógy vidékén a románság között a következő monda kereng, a cholera viselt dolgairól Kolozsvárról. Midőn ugyanis a cholera kiütött, a hatóság elindult a köztetetőbe egy üres sirt keresni, bizonyos lévén abban, hogy abban van a cholera; eredménytelen keresés után a hatóság Kolozsmonostorra ment s ott meglelte az üres sirt és benne a cholera egy ökrifarkot képében. Az ökrifarkot ekkor a jelen voltak kivették és keresztül szegezték a siron. A nevezetes ereklyét azonban nem őrizték kellően s egyszer csak látatlanul eltűnt. Azóta az egész országban jár és öldökl.

— Rejtélyes küldemény. A párisi „Figaro” beszéli egy tekintélyes orosz főnemes gróf B... e érkezett nem rég Párisba A Hotel de Flandre et Luxembourg-ban lakott, s megkedvelvén a párisi életet ezer élvét nyújtó gyönyörűt, csak késő éjjel szokott lakába visszatérni. Junius 27-én éjjel két órakor vetődve haza, szolgálja egy a postán érkező csomagot nyújtott át. A gróf a gondosan kötött dobozt fölnyitva viaszos vászonnal betakart valamit vesz elő. Kiváncsian göngyölteti a borítékot, s — női kézzel levágott ujj hull asztalára, az ujjon pecsétgyűrű volt a felirattal. De profundis (a mélységből) a nemes orosz ijedelmé leírhatlan. Egész éjten álmatlanul tölti, s másnap kora reggel elutazott. A „Figaro” azt mondja, hogy fiatal neje volt lengyel leány s valószínűleg ezt gyilkolhatták meg, s a férjnek neje levágott ujját küldték meg. De hogy nincs a gyűrűn a mistikus fölírás, az még titok.

— Fel Chinába! Nem rég közzétette a magyar kormány a hivatalos lapban, hogy a chinai hatóságok hajlandók európai fiatalembereket a chinai vámszolgálat megtanulása végett felfogadni. A feltevések nem épen kedvezőtlenek; az illetőknek legfeljebb 24 éveseknek szabad lenniök és az angol nyelvet kell bírniök; fizetésük mindjárt eleinte 3000 forint, mely azonban fokozatosan 15—30,000 frtra emelkedhetik. Az erre alkalmas egyének szerzése a Chinában székelő európai konzulokra bízván, az osztrák-magyar consul 1—1 fiatal ember kijelölése iránt a magyar és az osztrák kormányt kérte föl.

Az erre nézve közzétett pályázat Magyarországon meglepő eredményre vezetett, a híres „tengerre magyar!” nem gyújtott nálunk annyira, mint a felhívás a chinai szolgálatba való lépésre, mert eddig is nem kevesebb, mint 24 egyén jelentkezett, kik készek hazajöktől megválni és a rizsevő és opium-ivó kínaiak országába menni. Vállalkozókban tehát nem volna hiány, s csak az a baj, hogy a pályázók a feltevésekkel nem sokat gondoltak, a mennyiben sem a kor, sem a nyelvismeret tekintetében kikötött igényeknek meg nem felelnek. A jelentkezettek azzal biztatják a kormányt, hogy habár nem is épen 24 évesek, képesek lesznek ök a szolgálat teljesítésére, az angol nyelvet pedig majd megtanulják. E jóakaró ígéretekre azonban a kormány természetesen nem hajthat, és így a 24-bátor fia közül aligha meglátja valamelyik Chinát.

TANÜGY.

A kolozsvári rom cath. főgymnasium.

E tanintézet alapját Báthory István és Kristóf fejedelmi testvér-pár vetette meg 1579 illetőleg 1581-ben, midőn a Jezsuitarendnek tizenkét tagja Kolozsvárra szállított. Ezen tanintézet a jezuiták társodájának viszontagságaival kapcsolatba levén, azon hullámszávon ment át, melytől maga a rendtársak erdélyi testülete hányatott, s melyet néhai Vass József kitűnő tanférfi alapos ismerettel szakavatottan megírt. Ott van ma is a Jezuita társoda épület, templomával; ott a M. Teréziaféle táplálda (convictus), ott a Szt. Józsefről nevezett nagyobb művelde (seminárium.) XIV. Kelemen pápa a jezuita rendet feloszlattván, M. Terezia 1773. sept. 18-ól elrendelte hogy a társaság eltörlésére vonatkozó bulla kihirdetessék, melyet a kir. főkörmányszék rendelete folytán gr. Kemény Farkas kormányzó tanácsos azon év oct. 26-án teljesített is. E napon megszűnt a társoda s a tanintézet is; az épületek bezárattak s 41 jezuita hagyta el Kolozsvárt.

Négy év, 9 hó s 25 napig volt szűnet. Ekkor a piarista rend tagjai kezdték meg (1776) működésüket. Az elemi iskolák ekkor nyerték szervezetüket, melyek három osztályra különítették, ugyanannyi tanárral. — Idővel a felső vagyis harmadik osztály a gymnasium első osztályának tárgyait — kiválsólag a latin nyelv elemeit — karolta magába, s az elemi tanodák ifjúságának előkészítője lón a gymnasiumra. Tetemes száma emelkedvén az elemi I. osztály tanulól serge, a rendes tanító mellé egy segéd adatott. II. József császár intézkedése folytán (1781) rajziskola is csatoltatott a nevezett elemi osztályokhoz. Az egész felett egy igazgató vitte a kormányt, ki egyházi s kegyestanítórendi férfiú volt.

A kolozsvári hajdani jezuita társodát 1776-ban 19 kegyes tanítórendi áldozár foglalta el s megkezdették a tanuló sereg képzését az académiái templom szomszédságában levő épületben. Az orsz. kormány-szék 1790-ben N.-Szebenből Kolozsvárra áttételevén, a tanoda a b. farkasutczában levő épületbe, a társulat pedig mai lakhelyére költözött a növelde szomszédságába. A tanoda helyisége nem lévén elégséges, a cath. tanulmányi alap költségén hozzá fogtak 1818-ban, a régi épület alapján egy új épület emeléséhez, mely 80,000 pftba került. A közoktatási szakszervezetnek 1850/1 behozatalával a gymnasium 8 osztályúvá lett 12 tanárral, s az elemi osztályokhoz csatolt rajziskola mestere 1852-ben megbízott a rajztanítással a gymnasiumban 100 frt. évi jutalom mellett.

Ezen főgymnasiumnak 1872/3. tanévéről szóló statisztikai kimutatását a következőkbe foglaljuk egybe:

A 8 osztályban a beirt tanulók összes száma 416. Az alsóbb osztályból fellépett: 302. Kivülről jött: 66. Az osztályt ismételte: 48. Nyilvános tanuló: 405. Magán tanuló: 11. Nemzetiség szerint: magyar: 211. Német 6. Román: 166. Örmény: 30. Lengyel 2. Orosz: 1. Vallásra nézve: 223 rom. cath, 137 gr. cath, 25 g. keleti, 3 helv. hitv.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett: 40. Visszalépett: 1. Érettnak nyilváníttott 3 jelesen, 28 egyszerűen. Visszavettett 3 hóra: 8.

E főgymnasium igazgatója az érdemekben gazdag Várady Móríc. Alapos késztettségű tanárokból se szűkölködik e tanintézet, ilyenek: Salzbauner János, Gusztafi Endre s a munkában kitartó dr. Schmidt Ágoston

Kiváncos volna, ha az igazgatóság által évenként kiadni szokott értesítvényekben megemlítteték a könyvtár, a természetrajzi szertár, a természetgyűjtemény, a régiség és éremtár állása s ezenkívül egy általános átnézet is közöltetnék, a tanulók tanulásban való előhaladásáról érdemsorozatot szerint. A gymnasium 2-ik osztályában járó tanulóknak az egyes tantárgyakban tanusított előmenetelét futólag áttekintették s ugy tapasztaltuk, hogy 39 tanuló közül a latinnyelvből 16 tanuló másod- vagy harmadrendű osztályzatot nyert, míg ellenben a szorgalomból csak 11 tanuló nyert csekély sorozatot. Ez véleményünk szerint nagy perczent s mint a tudósítványból kivehetjük, nem annyira a tanuló ifjúság szorgalom hiánya ennek az oka, mint talán inkább az illető tanárnak tulszigora.

KÖZGAZDASÁG

Kimutatás

a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról július havában 1873.

Bevételek:

Pénztármaradék a mult hóról 33,175 frt 14 kr, betételek után 90,175 frt 88 kr, kamat, feldij és váltódij 11,932 frt 53 kr, bélyegdíjakban 410 frt 25 kr, 1212 esetben visszafizetett kölcsön 586 ezer 328 frt 10 kr.

Összesen 722,021 frt 90 kr.

Kiadások:

1182 esetben kölcsön 553,207 frt 2 kr, tisztviselők fizetése 1069 frt 99 kr, irodai köllékekre 62 frt 19 kr, bélyegre 450 frt, kamat 24 frt 57 kr, segélyezésre 4 frt 75 kr, belét visszafizetések 131,626 frt 37 kr.

Pénztármaradék 35,577 frt 01 kr.

Összesen 722,021 frt 90 kr.

Kolozsvárt, július hó 31 1873.

Tauer Ferencz, Geltsch János, igazgató. főkönyvvezető.

Kozák Ede,

pénztárnok.

Kimutatás

az iparos kölcsönpénztár 1873. július havi forgalmáról.

Bevétel.

Junius hóról áthozatal 3412 frt 26 kr, 43 tagtól könyvdijban 21 frt 50 kr, tagok általi betétekben 24319 frt 98 kr, váltó utáni kölcsön visszafizetésekben 46716 frt, 6% kamatba 1165 frt 12 kr, 2% feldijban 423 frt 5 kr, hátralékkamatba 71 frt 23 kr, bélyegdíjakban 63 frt 95 kr.

Összesen 76293 frt 9 kr.

Kiadás.

A tagok betételeiből visszafizetődött 10842 frt 7 kr, 254 izben kölcsön 64441 frt, bélyegzett úrlapért 63 frt 95 kr, irodai szükségletekre 3 frt 95 kr, irodai személyzet díjakra 117 frt, fél évi tiszteldíjakra 187 frt, kölcsön kamatért 122 frt 30 kr, Pénztármaradék egyenleg 515 frt 82 kr.

Összesen 76,793 frt, 9 kr.

Julius havi forgalom tézen 152470 frt 36 kr.

Kolozsvárt, 1873. július hó 31-én.

Tömősvári Miklós,

főkönyvvezető.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Posten augusztus 5. d. e. 10 ó. 20 p.

Erkezett augusztus 5. d. u. 12 ó — p.

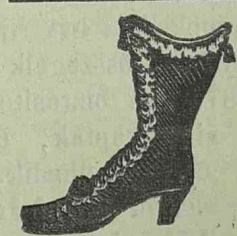
Király a horvát országgyűlés egybehívását augusztus 25-ére jóváhagyta. A „Pancrevan” ozimú igazgató lap felgüggesztetett.

A szerb fejedelem e hó második felében Bécsbe megy.

A „Correspondance Havas”-ban egy versaillesi levél kijelenti, hogy francziaország politikája Spanyolország irányában csak a semlegeség lehet, nem szabad beavatkozni, csak határai és Spanyolországban levő polgárai védelmére kell szorítkoznia.

Poroszország hírszerint a Vigilante elfoglalásáért 1½ millió költséget követel.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Férfi és női cipők
egész Erdélyben legnagyobb
gyári raktára
CSAPÓ SÁNDOR
nagy bazárjában Kolozsvárt, a belszen-
és tordautca szegletén, a nemzeti-szálloda
alatt.

Midőn a naponta növekedő szükségnek megfelelő, elhatározám, egy a mai igényeknek minden tekintetben megfelelő férfi- és női-cipő-raktárt berendezni, annak folytonosan nagy választékkal leendő ellátatása végett, helybeli jóhírnevű cipész Schvartz Károly urral szövetségem, a kellő számu segédse-mélyzettel rendelkezvén, képessé tes minden megrendelést legfeljebb 48 óra alatt pontosan teljesíteni.

Helybeli és vidéki megrendeléseket üz-
letemben minden időben elfogadok s a pon-
tosságról, valamint kiváló csinosságról ke-
zeskedem.

Csapó Sándor.

A bécsi világtárlat látása mesés meglepetést nyújt. A jelenkor ez egyetlen nagyszerűségének

a III. osztályban csak 19 ft 59. a II. oszt. csak 29 ft 41kron.

látogatására Kolozsvárról Bécsbe és vissza

(292)

(15—)

Erdélyben

a legnagyobb úti- kellék gyári raktár
Csapó Sándornál Kolozsvártt.

u. m.

500 darab úti faláda osztályzattal és a nélkül	4 frt. 80—20 frtig.
1000 darab útibőrönd	2 frt 80 krtól, 40 forintig.
500 „ kézi táska	80 krtól, 5 frtig.
300 „ úti táska	1 frt 50 krtól, 10 frtig.
60 „ felszerelt úti készlet	5 frtől, 40 frtig.
500 „ szivar- és pénztárca, zsebbevaló és oldalt függő	30 krtól, 5 frtig.
300 „ zsebbeli gyufatartó	10 krtól, 2 frtig.
5000 „ zsebkés	20 krtól, 8 frtig.
3000 „ sétatálcza	30 krtól, 10 frtig.
500 „ eső- és napernyő	1 frt 10 krtól, 15 frtig.

50 darab gummi-köpeny	10 frtől, 24 frtig.
500 „ szürke szemüveg és ezvikker	1 frtől, 2 frt 50 krig.
5000 „ fog- és körömkefe	10 krtól, 3 frtig.
2000 „ ruha- és hajkefe	50 krtól, 3 frtig.
5000 „ mindenféle fésű	10 krtól, 1 frtig.
2000 „ fürdő és közöns. viselő kalap	60 krtól, 4 frtig.
200 „ oldaltáscza, nők- és férfiak számára	2 frtől, 10 frtig.
100 „ biztonsági úti tálcza	1 frt 50 krtól, 5 frtig.
100 „ Revolver	8 frtől, 30 frtig.

Legdúsabb választék mindenféle közönséges legfinomabb illatszerekből, szappanyokból, hajkenőcsökből, fogporokból és pépekből.

5000 pár férfi, női- és gyermek cipők.

minden szombat és szerdán indulhatni a reggeli vonattal, és 30 napra érvényes jegyet válthatni

(310)

(2—3)

Felhívás.

Az 1841-ben alakult kolozsvári biztosítéki takarékpénztár — 1868-ban működését beszüntetvén, ugyanazon év december 6-án kelt közgyűlési határozata nyomán a jogos igénylők követelését az ez alkalommal kirendelt kezelő bizottsága által kielégíteni kívánta. — Ezen határozat értelmében, az eddig jelentkezett összes igények ki lettek elégítve — minden igények eleveztetése céljából azonban ezennel felhívom mindazokat, kiknek a kérdéses intézet ellen bármilyen igényük lehetne, hogy azt lehető okmányaikkal — nyugta-könyveikkel igazolva alóírlthoz, mint a kezelő bizottmány elnökéhez, **mától számítva egy év alatt annál inkább jelentsék be** — mert ellenesetben a fennmaradó összeg a felosztató közgyűlés határozata értelmében valamely közintézet számára levén átadandó igényük alap hiányában kielégítést nem nyerend.

Kolozsvártt, 1873. július 26-án.

TAMÁSI JÁNOS, Kolozsvártt, bel-magyarutca 44. h. sz.

(302)

(3—*)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt elfogad
életbiztosítási

ajánlatokat minden módozatokban:

Díjai a lehető legolcsóbbak és biztosítottjait, az életbiztosítási osztály összes nyereményeinek **ötven száztől**iban, azaz, annak felében részesíti, díjizetési összegeik arányában. Ezen nyeremény részletetés folytán, az 1871-ben biztosítottak, már 1872-ki díjaik **kilencz száztól**át visszakapták, és bizton remélhető, hogy ezen nyereményrész évről évre emelkedik.

Kiválóan figyelemre méltók a **biztosított eredmény-nyel megnyitott tulajdonságok**, melyekbe beállítás által mindenki, már életében, szép összegeket biztosíthat maga, vagy gyermekei részére.

A most országszerte terjedő cholera járvány, különös indokul szolgál szülőknél, férjeknek sat. hátra maradandóikról előre gondoskodni.

Bővebb tájékozással, utasítással sat. szolgálnak a társasági felügyelők és ügynők.

A VICTORIA biztosító társaság igazgatósága Kolozsvártt.

Legujabban megjelentek és

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvártt kaphatók:

Szabó Károly, kisebb történelmi munkái.

2 kötet. Ára 5 frt.

1865—1872 évi országgyűlési törvényczikkek betűsoros tárgymutatója.

Ára 80 kr.

I m a k ö n y v

templomi használatra. Irta Albert János, tordai unitárius lelkész és tanár.

Ára 1 frt 80 kr.

Diszesen kötve 2 frt 10 krajczár.

Függelék a köztörvényhatóságok. községek és az első folyamodású bíróságok rendezésére

vonatkozó törvények és kir. miniszteri rendeletek gyűjteményéhez.

Magában foglalja mindazon törvényczikkeket és m. kir. miniszteri rendeleteket, a melyek az 1872-ik évtől fogva a köztörvényhatóságok, községek és bíróságok rendezése tárgyában pótlólag, vagy kiegészítőleg hoztak kiadottak.

Egybeilleszté Szeniczai Gusztáv. Ára 70 kr.

Magyarország és Erdély bírósági szerkezete és helyközségeinek legujabb bírósági felosztása.

A m. kir. igazságügyminiszter által rendelt későbbi módosítások illetőleg változtatások szerint kijavítva. Ára 1 frt 20 kr.

A magyar k. miniszterium rendeleteinek gyűjteménye. 1873. folyam.

Első és Második füzet. Ára 60 kr.

1873-dik évi országgyűlési törvény-czikkek I—XIX.

Ára 60 kr.

Egy spanyol leány.

Regény. Ponson du Terrail után, francziából fordítva.

Négy kötet. Ára 4 frt.

Nagy Magyarország,

vagy négy szerzetes barát viszontagságos útja, a magyarok ősi hazájában.

Irta György Deák. Ára 30 kr.

Hölgyek lantja.

Magyar költők műveiből. Szerkesztette Zilahy Károly.

Egy aczélmetszettel. Második bővített kiadás. Ára 2 frt.

Ugyan csak

Mivel óvjuk meg magunkat a cholera ellen!

STEIN JÁNOS
könyvkereskedésében
KOLOZSVÁRT
kapható:

ERDÉLYBE
is beült
s már
számos helységben
vannak áldozatai!

A cholera és annak gyógyítása
Rausse elveit szerinti és saját tapasztalatai után
Irta Haln Tivadar L. Kiadás. Ára 60 kr.

Ez a kérdés, s megint ez a kérdés!

Melyik a legjobb gyógyszer?

Mit tegyünk, ha elkapjuk?

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdász betűivel Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár - Kolozsvári Dohány- és szivar különlegességek árszabálya.

Ugyan csak

Stein János kereskedésében kaphatók:

ROBIN HOOD.

Irta James György, fordította Petőfi Sándor.

Ára füzve 1 frt 50 kr.

Kötve 2 frt 20 kr.

Egy tör története.

Regény. Oettinger után fordította Balázs Frigyes.

Ára 1 frt 20 kr.

BESZÉLYEK,

német, francia és angol eredeti után fordították többen. Ára 1 frt.

Egy kép a forradalomból.

Elbeszélés. Irta Bolgár Kálmán.

Ára 1 frt.

Huszonöt év után.

Tóth Kálmán válogatott költeményei. 2 kötet. Pompás diszkötésben. Ára 3 frt 20 kr.

A komédia elmélete.

A Kisfaludy-társaság által jutalmazott pályamunka.

Irta Névy László. Ára 1 frt.

Az arany ember.

Regény 5 kötetben. Irta Jókai Mór.

Ára 5 frt.

Szabályrendelet

az 1871. évi XVIII. t. cz. 74 és 75 §§. értelmében

a közjegyzői hivatal

ellátására előírt képesség beigazolása végett megkívántató szigorlat tárgyai és megtartási módja iránt. (Lenyomat a „Budapesti Közlönyből.”)

Ára 10 kr. Postán küldve 12 kr.

A törvényszéki orvostudomány gyakorlati kézikönyve,

különös tekintettel a legujabb

szabályrendeletekre, orvosok, jogtudók és tanulók számára.

Irta dr. GROSZ LAJOS,

az országos közegészségi tanács rendes tagja és jegyzője; m. k. államvasúti igazgató főorvos; egyetemi m. tanár; a budapesti kir. orvos-egylet, a m. k. természettud. társulat, a bécsi cs. kir. állat-növénytan, az alsórajnai természet-orvostani, a német törvényszéki lélektani tudományos egyletek tagja.

Ára 3 frt 60 kr